

Fågelrapport för Västmanland 1990

Thomas Pettersson, Mats Andersson, Karl-Gunnar Källebrink,
Tommy Lennartsson, Göran Pettersson & Roland Thuvander

Inledning

Härmed presenteras den sextonde årsrapporten från regionala rapportkommittén (rrk) i Västmanland. Notera att kommittén ändrat namn efter beslut på Sveriges Ornitologiska Förenings årsmöte 1991. Rapporten, som i princip är upplagd som förra årets, behandlar fågelobservationer gjorda i rapportområdet Västmanland 1990. Geografiskt torde rapportområdet i stort sett motsvara landskapet med samma namn.

Observationerna är uppdelade kommunvis och de flesta lokalangivelserna hänvisar till det delområde (oftast lika med socken/församling) lokalen återfinns i. Översiktliga kartor över Västmanlands kommuner och delområden visas i figur 1.

Efter vissa artnamn återfinns inom parentes två siffror. Dessa redovisar antal fynd (i vissa fall antal ex.) i Västmanland t.o.m. 1989 resp. 1990.

Samtliga uppräknade fynd är bedömda av rrk. Vissa observationer har dessutom granskats i särskild ordning av rrk och sådana fynd är markerade med en asterisk (*). Dessa innefattar även ett antal arter och raser som skall granskas av SOF:s raritetskommitté (rk) före publicering. Endast av rrk och rk godkända fynd är med i denna rapport och dessa är markerade med en dubbel asterisk (**).

Förkortningarna pr., me. och ul. betyder respektive i början, mitten och i slutet. Således betyder pr.4 och me.11 respektive i början av april och i mitten av november.

I vissa fall anges de observerade fåglarnas ålder med respektive ad., subad., juv. och pull.

som betyder respektive adult (vuxen, utfärgad, i regel köns mogen), subadult (nästan adult), juvenil (flygg ungfågel, ej utfärgad, i regel ej köns mogen) och pullus (plur. pulli; dununge, ej flygg). I andra fall anges fåglarnas ålder genom att ange i vilket kalenderår fåglarna i fråga befinner sig i vid tillfället, t.ex. 1K, 2K o.s.v. En havsörn som kläckts 1989 är alltså 1K den 31.12 1989, men 2K dagen därpå, d.v.s. den 1.1 1990.

Kommunerna förkortas genom de två första bokstäverna i namnet med undantag av Norberg som förkortas Nb.

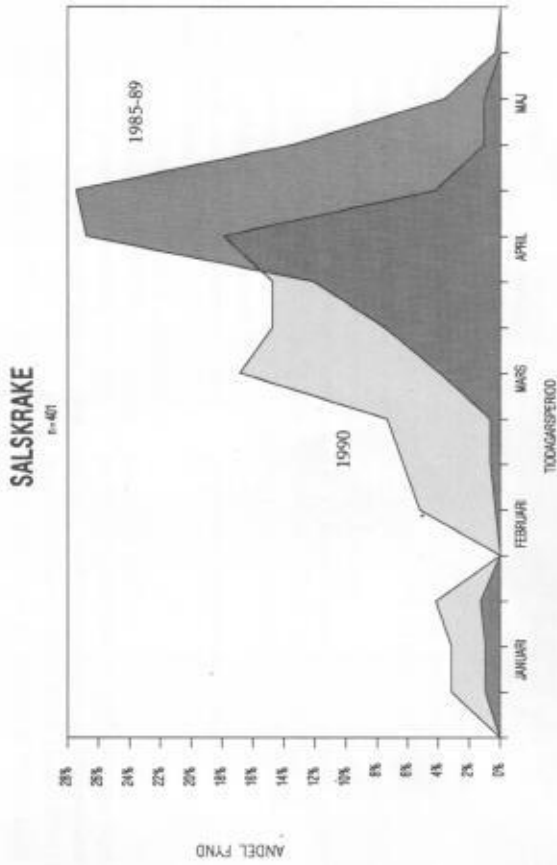
Författarna delar ansvaret för denna rapport enligt följande: smådopping-storskrake (Mats Andersson), bivråk-trana (Tommy Lennartsson), strandskata-svarttärna (Karl-Gunnar Källebrink), turturduva-svarthakad buskskvätta (Roland Thuvander), ringtrast-videsparv (Göran Pettersson) samt övrigt (Thomas Pettersson).

Lokala fågelrapporter

Mer utförliga lokala rapporter sammanställs för flera områden i Västmanland, t.ex. Surahammars kommun (Larsson 1991), Hällefors kommun (Carlsson 1991), Lindesbergs kommun (Andersson & Malmstigen 1991) och Nora kommun (Uhr 1991).

Fågelåret 1990

Liksom under de två närmast föregående åren var årets första två månader ovanligt milda, februari var närmast osannolikt mild med temperaturöverskott på 6-11° i hela landet (Larsson-McCann 1991). Januari var dock en

Figur 2. Salskrakens vårflyttning genom Västmanland 1990 resp. 1985-89.

kall månad i norra Sverige vilket kan vara en del av förklaringen till att såväl hökugglor som snösiskor och talbiter uppträdde mer talrikt än vanligt. Vårvärmen i februari medförde en avsevärd tidigareläggning av många arters ankomst. Exempelvis anlände både sångsvanar och sädgäss tidigt i stora antal, den senare så småningom rekordmässigt. I figur 2 visas, som ytterligare ett exempel, salskrakens tidsmässiga vårflyttning genom Västmanland 1990 jämfört med tidigare år. Extremt i sammanhanget var givetvis februarifynd av ladusvala och gransångare.

Värmen fortsatte sedan under mars, april och början av maj. I trakten av Hällefors kunde man i april glädja sig åt både en ägretthäger och en vittrut. Där visade sig också ytterligare en extremt tidigt anländ fågel, nämligen en lövsångare så tidigt som den 1 april (sic!).

Det väntade "bakslaget" kom först i mitten och slutet av maj med ovanligt kyligt väder. Juni får också betecknas som kyligare än vad vi

är vana vid och dessutom avsevärt regnigare. Detta var sannolikt den främsta orsaken till att förhållandevis låga antal av de s.k. nattsångarna m.fl. arter registrerades. Däremot siktades för Västmanland ovanligt många rara gäster vid denna tid såsom dvärggröndrom, stäpphök, citronärla och svarthakad buskqvätta, för att bara nämna de allra raraste. Bland de häckande fåglarna märktes en mellansång hos smångarspecialisterna, t.ex. tornfalk och hornuggla. Jordugglan var dock ett undantag här. De senaste milda vintrarna bör ha haft en positiv effekt på de arter som övervintrar i Europa. Detta märktes också genom höga noteringar hos bl.a. häger, kungsfiskare, försärla, skägges och steglits. Särskilt anmärkningsvärt i detta sammanhang var självfallet det talrika uppträdandet av pungenes. Däremot tycks milda vintrar inte vara tillräckligt för att ge arter som t.ex. smådopping, rördrom och rörhöna, någon ordentlig skjuts. Vad felas dem? Svarttärnan håller ställningarna hyfsat, trots att Asköviken

Figur 1. Karta över Västmanlands kommuner (ovan) resp. delområden (nedan).

nu definitivt verkar ha övergivits som häckningslokal.

Fortsättningen på sommaren blev sval och ostadig och passerade tämligen obemärkt i Djupen intressant. Djupen är en gammal lokal för gråhakedopplingen som häckade där redan 1956 (Löf 1959).

Storskarv *Phalacrocorax carbo* (161,2)

Sa: 1 ex. Hörendesjön, Västerfärnebo, 3,8 (Gunnar Lignell, Stig Öhman).
Vä: 1 ex. Gimpestenarna, Ångsö, 31,7 (Thomas Pettersson).

Endast två fynd avvikar negativt från den uppåtgående trenden man kunnat skönja från mitten av 1980-talet. Förhoppningsvis ett mellanår.

Artlista

Smådopping *Tachybaptus ruficollis* (142 ex., 4 ex.)

Sa: 1 ex. Sätra Bunn, Kila, 1,5 (Pentti J. Tatti m.fl.).

Vä: 1 ex. Hökåsen, Hubbo, 23,4 (Mikael Hedman).

Ku: 1 ex. Barkarö, Kungs-Barkarö, 8-12,4 (Börje Wennerström m.fl.).

Lj: 1 ex. Råsvälen vid Albäcksån, Lінде, 7,4 (Gönas Kling).

Observerad perioden 7.4-1.5. Inga häckningsindikatorer således. Tre milda vintrar i rad tycks inte ha haft någon positiv effekt vare sig vad beträffar uppväxande av antalet individer eller indikatorer på häckning.

Gråhakedopping *Podiceps griseus* (88,2)

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckbo, 18,5 (Gunnar Källebrink).

Su: 1-2 ex. Djupen, Rammås, 20-24,5 (Göran Larsson m.fl.).

Två fynd är äldre än tidigare år under 1980-talet. Emellertid är parett under häckningstid i Djupen intressant. Djupen är en gammal lokal för gråhakedopplingen som häckade där redan 1956 (Löf 1959).

Storskarv *Phalacrocorax carbo* (161,2)

Sa: 1 ex. Hörendesjön, Västerfärnebo, 3,8 (Gunnar Lignell, Stig Öhman).
Vä: 1 ex. Gimpestenarna, Ångsö, 31,7 (Thomas Pettersson).

Endast två fynd avvikar negativt från den uppåtgående trenden man kunnat skönja från mitten av 1980-talet. Förhoppningsvis ett mellanår.

Rördrom *Botaurus stellaris*

Lokaler med böljande hanar:

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckbo, 1 ex. Hallaren, Möklinta, 1 ex. Storsjön, Möklinta.

Vä: 1 ex. Hälsöundet, Irsta, 1 ex. Stavholmsviken, Rytterne, 1 ex. Kuröundet, Riddön, Västerås-Barkarö, 4 ex. Askövik.

Ha: 1 ex. Billingen, Kolbäck, 1 ex. Galten vid Ekholmen, Kolbäck.

Su: 1 ex. Turkiesjön, Rammås, 1 ex. Gnien, Rammås.

Ku: 1 ex. Barkarö, Kungs-Barkarö, 1 ex. Galten vid Kungsudden, Kungs-Barkarö.

Ar: 1 ex. Fjndlaviken, Hjälmaren, Arboga.
Lj: 1 ex. Dyrjön, Fellingabo.

Totalt 18 böljande hanar är inräknade med 1989. De flesta (11 st.) höjdes i Mällaren och flest i Askövik (4 st.). I Askövik noterades dessutom sannolikt boplats (Thomas Pettersson).

Rördrommen tycks vara på väg upp ur 1980-talets svacka. De sista årens ökning torde kunna härledas till de milda vintrarna de sista tre åren.

Under 1990 gjordes två fynd av ägretthäger i Västmanland, dels i Västerfärnebo i juli, dels i Hällefors i april där fågeln ovan är fotograferad. Fram till 1989 endast fem fynd i Västmanland. Foto: Gunde Persson.

Dvärgrördrom *Isobrychus minutus* (1,1)

Kö: 1 ad. hane Cementatippen, Köping, 16,6 (Jens B. Bruun)**.

Fynd nummer två. Första fyndet var "vid Västerås" 1823 (Sundevall 1856-62, 1885-86).

Ägretthäger *Egretta alba* (5,2)

Sa: 1 ex. Nötmyran, Västerfärnebo, 31,7 (Einar Märklund)*.

Hä: 1 ex. Grythyttvik, Grythyttan, 21,4 (Ingemar Jansson m.fl.)*.

Sa: 6 par Fläcksjön, Fläckbo (Karl-Gunnar Källebrink). 2 par Storsjön, Möklinta (Åke Berg).

Vä: 10 par Stavholmsviken, Rytterne (Kurt Lindström). 9 par Långholmen, Kärrbo (Thomas Pettersson). 14 par Ormskär, Västerås-Barkarö (Thomas Pettersson). 7 par Måsen, Rytterne (Hans Larsson, Thomas Pettersson). 106 par Flottgrundet, Ångsö (Thomas Pettersson m.fl.).

Su: 2 par Norrsjön, Sura (Yngve Pettersson m.fl.).

Lj: 1 par Hagemäs, Ramsberg (Per-Martin Rambang).

Nö: 1 par Alntorps ö, Nora (gm Roland Thuvander).

Häger *Ardea cinerea*

Häckningar:

Sammanlagt 158 par på 10 lokaler, där emellertid Flottgrundet dominerar med 106 par. Kolonin på Flottgrundet i Mälaren har tillväxt stadigt de sista tre åren. Även övriga märllokaler

(förutom Måsen som är ny) har enbart sedan 1989 fördubblat sina parantal. Man kan återigen anta att de senaste milda vintrarna även gynnat hägern och arten kommer troligen att expandera ytterligare i Västmanland.

Vit stork *Ciconia ciconia* (23 ex., 5 ex.)

Vä: 1 ex. Tillberga kvarn, Hubbo, 11.5 (Mikael Hedman).

Lj: 1 ex. Nederby, Fellingsbro, 14.5 (Birger Merin gm Per Jacobsson). 1 ex. Yxe, Linde, 26.5 (notis i Bergslagsposten). 1 ex. över Svartjärmsmossen, Ramsberg, 13.6 (Mikael Hake).

Sk: 1 ex. Karmansbo, Hed, 27.6 (gm Lillebror Hammarström).

Vit stork är numera årlig i landskapet.

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus* (, 8 ex.)

Sa: 2 ad. ex. Gussjön, Fläckebo, 2.3 (Mikael Hedman). 1 ad. ex. Hallaren, Möklinta, 4.3 (Karl-Gunnar Källebrink).

Su: 1 ad. ex. Norrsjön, Sura, 25.2 (Sören Larsson). 2 ad. + 1 juv. ex. Gnien, Ramnäs, 13-14.4 (Raif Lundmark m.fl.).

Nb: 1 ex. Labodalsjön, Karbenning, 17.3 (Bo Persson).

Betyddigt fåro fynd än de sista tre åren. Arten tenderar att variera i antal mellan åren.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Häckning har rapporterats från 17 lokaler, därunder bl.a. första häckningen i Västerås kommun (Asköviken). Annars flest rapporterade häckningar från Surahammars och Lindesberga kommuner, där också de flesta paren i landskapet finns. Utöver de 17 lokalerna har par uppträtt under häckningstid på ytterligare ett antal möjliga häckningslokaler, därunder flera nya.

Sammanlagt finns, från perioden 1985-90, 43 kända häckningslokaler i Västmanland, se figur 3. Knapp 80 % av antalet lokaler är belägna i Surahammars och Lindesbergs kommuner, 14 resp. 19, och i den naturgeografiska regionen Skogslälandet. Häckningssjöarna är av både näringsrik och näringsfattig typ. Arten har således allt sedan första häckningen i rapportområdet, på 1960-talet i Bergslagen, expanderat och spridit sig österut. Enligt Arvidsson (1987) fanns 1985, 15 kända häckningslokaler och uppskattningsvis häckade minst 25 par vid denna tidpunkt. Därefter har uppenbarligen ytterligare en ökning skett och en uppskattning av antalet häckande par i nuläget, början av 1990-talet, skulle hamna på minst 40 par.

Redan den 17 februari sågs 190 ex. rasta i Fläcksjön. Därefter fanns i Västmanland större ansamlingar av sångsvanar drygt en månad framåt, t.o.m. sista veckan i mars.

Lokaler med minst 100 ex. våren 1990 (högst-notering och tidpunkt för denna inom parentes):

Sa: Storsjön, Möklinta (550 ex. 18.3). Sörsalbo, Västerfärnebo (370 ex. 2.3). Hallaren, Möklinta (250 ex. 11.3). Fläcksjön, Fläckebo (232 ex. 18.2). Rörbosjön, Fläckebo (147 ex. 13.3). Gorgen, Västerfärnebo (109 ex. 19.2). Gussjön, Fläckebo (250 ex. 26.2 och 2.3). Nötmyran, Västerfärnebo (120 ex. 14.3). Olof-Jons damm, Sala (150 ex. 18.3).

Su: Norrsjön, Sura (350 ex. 2-3-3 och 16.3). Gnien, Ramnäs (260 ex. 17.3).

Kö: Swan, Västra Skedvi (180 ex. 17.3). Lj: Spännarbodalsjön, Fellingsbro (400 ex. 3.3). Björkasjön, Linde (200 ex. 17.3). St. Lindesjön, Linde (125 ex. 3.3). Orrkilen, Fellingsbro (100 ex. 8.3). Råsvälen vid Albläckbo, Linde (100 ex. 1.3).

Sädgåvs *Anser fabalis*

Lokaler med minst 100 rastande ex. under våren (högst-notering samt tidpunkt för denna inom parentes):

Figur 3. Kända häckningslokaler för sångsvan i Västmanland.

Sa: Sörsalbo, Västerfärnebo (minst 750 ex. 18.3). Åsen, Västerfärnebo (410 ex. 3.3). Näs, Fläckebo (200 ex. 7.3). Hedbo, Västerfärnebo (175 ex. 18.3). Gorgen, Västerfärnebo (600 ex. 1.4). Hällby, Västerfärnebo (730 ex. 25.3). Björnhålet, Västerfärnebo (500 ex. 28.3). Salbohed, Västerfärnebo (151 ex. 11.4). Gussjömyran, Fläckebo (235 ex. 14.4). Sörgårbo, Västerfärnebo (200 ex. 15.4). NV Gussjön, Fläckebo (200 ex. 15.4). Inom hela svartilområdet, där alla ovannämnda lokaler ligger, uppskattades minst 1 300 ex. 28.3 (Bo Persson).

Vä: Skrämssta, Haraker (600 ex. 21.3). Asköviken (300 ex. 17.3). Bocksjön-Hedensberg, Tortuna/Tillberga (900 ex. 29.3). Haraker (278 ex. 28.3). Ångsön, Ångsö (350 ex. 31.3). Ha: Lagårdssjön, Kolbäck (170 ex. 27.3).

Su: Gnien, Ramnäs (115 ex. 11.3). Lisjö, Sura (115 ex. 28.3).

Lj: Sjömosjön, Fellingsbro (350 ex. 3.3 och 10.3). Nederby, Fellingsbro (300 ex. 11.3).

Finnäkersjön, Fellingsbro (170 ex. 1.4 och 17.4). Österhammarssjön, Fellingsbro (172 ex. 16.4). Arbogaån väster om Dysjön, Fellingsbro (200 ex. 22.4).

Lokaler med minst 50 rastande ex. under hösten (högst-notering samt tidpunkt för denna inom parentes):

Vä: Asköviken (60 ex. 2.9 och 6.10).

Höga sträcksummor:

Vä: 620 ex. Asköviken 16.4 (Magnus Liljefors, Pentti J. Tatti).

Su: 731 ex. Gnien, Ramnäs, 22.4 (Sören Larsson).

Värrastningen av sädgäss fortsätter att öka i Västmanland, liksom i hela Mellansverige (SOF 1990). De bästa förutsättningarna för rastande sädgäss är naturligtvis i östra delarna

Ör: 8 ex. Ervallaängarna, Ervalla, 7.3 (Erik Jansson).

Totalsumman 22 ex. på 12 lokaler är nästan en fördubbling av fjolårets siffror. Det är dessutom tangerat rekord för Västmanland, tidigare var 1988. De åtta som rastade på Ervallaängarna är även den största observerade flocken i rapportområdet.

Blåsgås *Anser albifrons* (ca 104, 7)

Sa: 1 ex. Sörsälbo, Västerfärnebo, 22.3 och 25.3 (Bo Eriksson m.fl.), 1 ad. ex. Gorgen, Västerfärnebo, 27.3-8.4 (Karl-Gunnar Källebrink m.fl.), 1 ex. Långforsen, Sala, 5-6.10 (Kristen Ekman, Stig Öhman).

Vä: 2 ad. ex. Skrämma, Haraker, 17-18.3 (Håkan Johansson, Bert Larsson), 1 ex. samma lokal 25.3-1.4 (Hans-Olof Hellkvist m.fl.), 2 ex. Haraker 28.3 (Mikael Hedman).

Hä: 4 ex. sträcke mot söder över Hällefors 26.12 (Carl-Ivan Carlsson, Tomas Carlsson).

Totalt 12 ex. är ett normalt uppträdande i Västmanland och liksom i fjol gjordes ett vin-terfynd.

Fjällgås *Anser erythropus* (13 ex., 3 ex.)

Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 15-16.3 (Bo Persson).

Li: 2 ex. mot nordost Hagaberg, Näsby, 23.4 (Erik Jansson).

Sedan 1986 observerad varje år förutom 1989.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Häckning (2,1):

Vä: 1 par St. Skorven, Blacken, Rytterne (Thomas Pettersson m.fl.).

Tredje året i rad med häckning på samma lokal.

Prutgås *Branta bernicla* (57,1)

Sa: 380 ex. sträcke mot sydväst Fläcksjön, Fläckebo, 23.9 (Karl-Gunnar Källebrink).

Detta årets enda fynd är i gengäld den största enskilda flock som observerats i Västmanland. Vid Gnien, Ramnäs, sträcke i samma riktning 350+110-40 ex. 25.10 1987.

Gravand *Tadorna tadorna* (35,2)

Sa: 1 ad. hona Fläcksjön, Fläckebo, 8.4 (Bert Larsson).

Li: 1 ex. Österhammarsjön, Fellingsbro, 7.6 (Ingemar Andell).

Både tidningsligt och antalsmässigt ett normalt antal fynd av arten i landskapet.

[**Mandarinand *Aix galericulata***] (3,2)

Su: 1 hane Dammen, Ramnäs, pr.6 Uan Visten).

Li: 1 hane St. Lindessjön, Linde, 20-23.4 (Mats Andersson, Folke Vernberg m.fl.).

Snattrand *Anas strepera* (100,2)

Su: 1 hane Gnien, Ramnäs, 5.9 (Ralf Lundmark).

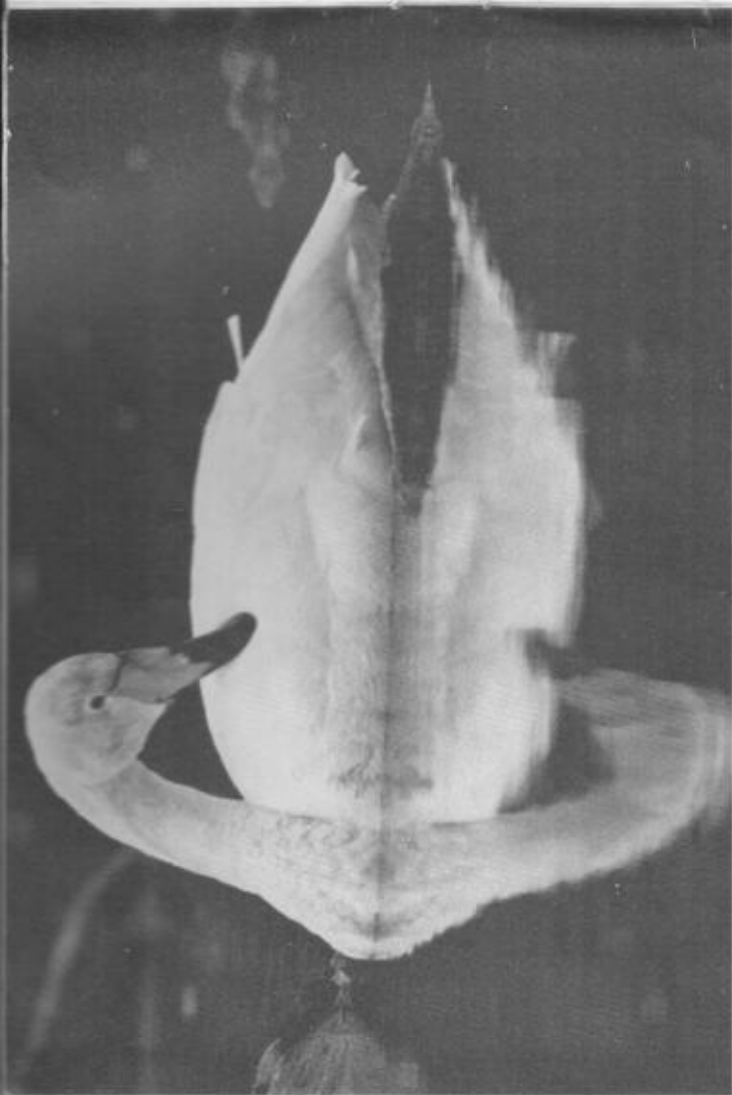
Li: 1 hane Sjömosjön, Fellingsbro, 18.3 (Thomas Ewertlid), 1 par samma lokal 20.3 (Thomas Ewertlid).

Ovanligt få fynd. Noterbart är att inga rapporter föreligger från Asköviken.

Sjörtand *Anas acuta*

Observation under häckningstid:

Vä: 1 hane Asköviken 12.6 (Per Magnusson, Thomas Pettersson).

De västmanländska sångsvanarna har sina starkaste fästet i den naturgeografiska regionen Skogslälandet och i kommunerna Lindesberg och Surahammar. Arten häckade för första gången i Västerås kommun (Asköviken) 1990. Foto: Tero Niemi.

av landskapet. I Västerås och Sala kommuner finns också de största koncentrationerna av rastande gäss under våren. Det viktigaste området tycks Svartåområdet (Gorgen, Nörmyran, Gussjön och Fläcksjön m. fl. lokaler) i Sala kommun vara. I och med notering överstigande tusen rastande är området av internationell betydelse för rastande sädgäss i nordvästra Europa (Nilsson 1976). Svartåområdet är sedan tidigare uppsatt på den s.k. CW-list, d.v.s. våtmarksområde med högsta skyddsvärde och internationellt betydelsefullt, se även Pettersson (1990).

På några platser i Sala kommun kunde under våren nio härlingmärkta sålgäss avläsas och samtliga var märkta i Finland (Karl-Gunnar Källebrink). Vi uppmanar samtliga att avläsa eventuella observerade härlingmärkta gäss. På härlingarna finns en bokstav samt två siffror, t.ex. "A 49".

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus* (63 ex., 22 ex.)

Sa: 1 ex. Sörsälbo, Västerfärnebo, 25.2 (Kristen Ekman) och 3.3 (Håkan Johansson) samt 2 ex. samma lokal 3.4 och 12-15.4 (Åke Berg m.fl.), 1 ex. Åsen, Västerfärnebo, 1 ex. Gorgen, Västerfärnebo, 28.3 (Bert Larsson m.fl.), 1 juv. ex. samma lokal 8.4 (Karl-Gunnar Källebrink), 1 ex. Hedbo, Västerfärnebo, 13.4 (Åke Berg).

Vä: 1 ex. Asköviken 7.3, 11.3 och 22.3 (Daniel Green m.fl.), 2 ex. Skrämma, Haraker, 25-26.3 (Pentti J. Tatti), 1 ex. samma lokal 15.4 (Hans-Olof Hellkvist).

Hä: 1 ex. Lagårdssjön, Kolbäck, 24.3-16.4 (Pentti J. Tatti m.fl.).

Su: 1 ex. sträcke Gnien, Ramnäs, 24.2 (Sören Larsson, Ralf Lundmark) resp. 22.4 (Sören Larsson), 1 ex. Långforsen, Sala, 18.3 (Lillemor Hammarström, Per Lindth).

Även 1989 fanns en hane sommartid i Asköviken.

Stor flock:

Vä: ca 60 ex. sträck St. Näs, Ångsö, 22.9 (Thomas Pettersson).

Skedand *Anas clypeata*

Observationer under häckningstid (15.5-30.6):

Sa: 2 hanar Fläcksjön, Fläckebo, 18.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 3 hanar + 1 hona samma lokal 22.5 (Bo Eriksson). 1 hane + 2 honor samma lokal 23.5 (Mikael Hedman).

Vä: 1 hane Asköviken 26.5 (Mikael Hedman). 1 hane samma lokal 12.6 (Per Magnusson, Thomas Pettersson). 2 hanar + 1 hona samma lokal 24.6 (Thomas Pettersson).

Kö: 1 ex. Cementtippen, Köping, 18.6 (Per Lindh, Gunnar Niklasson).

Ar: 3 hanar + 3 honor Findlaviken, Arboga, 10.6 (Magnus Hellström).

Lä: 1 par Hagaberg, Näsby, 30.5 (Sven-Ivar Andersson). 2 hanar Sjömosjön, Fellingsbro, 1.6 (Per Jacobsson). 1 par Morskogsjön, Ramsberg, 2.6 (Lennart Sandberg).

Brunand *Aythya ferina*

Inga större ansamlingar av arten har rapporterats sedan 1987, då 50 ex. rastade i Asköviken. Överhuvudtaget tycks brunnanden ha gått kraftigt tillbaka i Västmanland under 1980-talet, något som även rapporterats från andra delar av Sverige (SOF 1990).

Vigg *Aythya fuligula*

Stora ansamlingar (minst 100 ex.):

Vä: 1 Asköviken inrekanalen 120 ex. 11.3 (Magnus Lofjefors m.fl.), 150 ex. 13.3 (Bo Persson), ca 200 ex. 28.3 (Daniel Green,

Håkan Johansson) och 163 ex. 3.4 (Mikael Hedman). Under hösten endast rapporterad från Asköviken med som mest 100 ex. 5.10 (Thomas Pettersson) resp. 4.11 (Hans-Olof Hellkvist).

Sålledes är större flockar i nivå med tidigare år endast rapporterade från Asköviken.

Bergand *Aythya marila* (168,8)

Sa: 4 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 6.5 (Torbjörn Jansson). 1 ex. samma lokal 20.5 (Åke Berg). 2 ex. samma lokal 24.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. samma lokal 11.11 (Håkan Johansson). 2 ex. Gussjön, Fläckebo, 15.10 (Thore Lindberg).

Su: 1 ex. Gnien, Rammäs, 27.9 (Ralf Lundmark). 1 ex. Norrsjön, Sura, 6.10 (Sören Larsson).

Hä: 4 ex. Agen, Grythyttan, 22-23.10 (Max Widman m.fl.).

Ett för Västmanland normalt uppträdande i tid och rum.

Ejder *Somateria mollissima* (30,1)

Vä: 1 hane Västeråsfjärden, Lundby, 12.5 (Markus Rehnberg).

Alfågel *Clangula hyemalis* (123,5)

Sa: 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 6.5 (Karl-Gunnar Källebrink m.fl.)
Vä: 2 ex. Granfjärden, Ångsö, 25.4 (Thomas Pettersson). 2 ex. Asköviken 10-11.11 (Hans-Olof Hellkvist, Pentti J. Tatti).

Hä: 1 ex. Torrakviken, Norr-Ålgen, Hällefors, 18.11 (Max Widman). 1-2 ex. Torrvärpen vid Hammar, Grythyttan, 18-19.11 (Gunde Persson, Mats Trillikott).

Fynden är av normal omfattning.

Sjörre *Melanitta nigra*

Under våren observerad 23.4-20.5. Rapporterad från både östra och västra delarna av rapportområdet i normal omfattning. De största flockarna var 19 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 20.5 (Åke Berg, Håkan Johansson), 14 ex. samma lokal 6.5 (Kriser Ekman) och 13 ex. samma lokal 2.5 (Karl-Gunnar Källebrink). I västra Västmanland var 10 ex. Stor-Värningen, Näsby, 6.5 (Jan-Erik Malmstigen m.fl.) den största ansamlingen.

Storskrake *Mergus merganser*

Stora ansamlingar (minst 500 ex.):

Vä: 1 400 ex. Fullerofjärden, Västerås-Barkarö, 17.11 (Håkan Johansson).

Su: som mest under hösten 650 ex. Gläpen, Sura, 21.10 (Ralf Lundmark).

Ku: ca 500 ex. Galten, Kungs-Barkarö, 23.10 och 11.11 (Kurt Lindström).

Bivräk *Pernis apivorus*

Häckningar delområdesvis (övriga lokaler med fynd under häckningstid inom parentes):

Sa: Möklinta (1).

Vä: Västerås-Barkarö (4). Rytterne (2). Dingtuna (1). Ångsö (2). Kärrbo (1).

Su: Rammäs (4). Sura (2).

Kö: Köping (1). Munktorp (1). Kolsva (1).

Lä: Fellingsbro 3 (1). Näsby (2). Linde 1 (1).

No: Nora (2).

Sk: Gunnillbo (1).

Fa: Västanfors (3).

Fyra häckningar och 30 lokaler med fynd under häckningstid är lägre siffror än de två senaste årens höga noteringar, men högre än under 1980-talet i övrigt.

Brunglada *Milvus migrans* (25,2)

Sa: 1 ex. Hallaren, Möklinta, 30.5 (Stig Öhman). 1 ex. Fröstboviken, Sala, 5.10 (Kriser Ekman).

Har observerats 10 år av 15 sedan 1976. Det övervägande antalet fynd har gjorts under våren/forsommaren; ett mindre antal under sommaren. Sedan 1966 finns endast tre fynd senare än augusti, varav årets oktoberfynd är det senaste, se FIV 19:67.

Glada *Milvus milvus* (-,2)

Su: 1 ex. Gnien, Rammäs, 17.3 (Ralf Lundmark m.fl.)

No: 1 ex. Järnboås 9.4 (Kjell Store).

Glädan har observerats 8 år av 15 sedan 1976.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Antalet observationsdagar kommunvis:

Sa: 17

Vä: 13

Hä: 21

Su: 24

Lä: 4

Fa: 22

Totalt 101 observationsdagar är den högsta noteringen i modern tid. Stora skäddarinsatser med åtling och där till hörande observationsverksamhet har gjorts i Fagersta, Sala, Hallstammar och Surahammar. För övrigt kan nämnas:

Sa: 1 subad. ex. Fläcksjön, Fläckebo, 24.7 (Mikael Hedman, Håkan Johansson).

Stäpphöök *Circus macrourus* (1,1)

Lj: 1 hane Finnäkerssjön, Fellingingsbro, 13.6 (Per Angelstam)**.

Ängshök *Circus pygargus*

Häckning (0,1):

Ku: 1 par Kungs-Barkarö (Olle Sköld m.fl.).

Övriga fynd (31,6):

Sa: 1 hane Färjebron, Fläckebo, 18.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 hona Ålsvarta, Västerfärnebo, 24.5 (Karl-Gunnar Källebrink, Thore Lindberg). 1 hona Kängsbo, Kila, 29.5 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 hane Nötmyran, Västerfärnebo, 31.7 (Einar Marklund). 1 hona samma lokal 1.8 (Hans Larsson, Per Magnusson).

Vä: 1 hane Tortuna 29.6 (Mikael Hedman).

Stäpp-/Ängshök *Circus macrourus/pygargus* (15,1)

Vä: 1 ex. Asköviken 17.6 (Christian Cederoth).

Kungsrörn *Aquila chrysaetos*

Sommarfynd:

No: 1 ex. på byte Skoftorp, Nora, 2.6 (Margit Bååth).

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

27 häckningar rapporterade d.v.s. ungefär som i fjol, men lägre än tidigare år. Fortfarande alltför låg rapportering för att kunna säga något om Västmanlands gjusebestånd.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Tornfalksnummern är varierar mycket mellan olika år, men årets antal, en häckning och tolv övriga lokaler med fynd under häckningstid, är ett av de lägre under senare år. Se tabell 1.

Aftonfalk *Falco vespertinus* (18,1)

Su: 1 ad. hane Gnien, Ramnäs, 19.6 (Sören Larsson).

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Häckningar och lokaler med fynd under häckningstid (inom parentes) delområdesvis:

Sa: Västerfärnebo (2), Sala (2), Möklinta (1).

Vä: Rytterne (2), Västerås-Barkarö (2).

Ha: Säby (2).

Su: Ramnäs (4), Sura (1).

Kö: Köping (2), Munktorp (1), Odensvi 1 (1).

Ku: Kungs-Barkarö (1), Björskog (1).

Lj: Näsby 2 (1), Ramsberg (9), Fellingingsbro (2).

Hä: Grythyttan 1.

No: Nora (1), Vikar 1.

Fa: Västanfors (1).

Ovanligt få konstaterade häckningar. Antalet fynd ligger annars i stora drag i nivå med tidigare års rapportering.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* (-,7)

Vä: 1 juv. ex. Asköviken 5.10 (Per Magnusson m.fl.)

Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 22.4 (Sören Larsson). 1 ex. sträck Lisjöviken, Sura, 1.9 (Sören Larsson).

Kö: 1 ad. ex. Köping 27.12 (Per Lindh).

Lj: 1 ex. Frövi, Näsby, 23.5 (Lars-Gunnar Blomgren).

No: 1 hona Bengtstorp, Vikar, 9.11 (Rune Persson). 1 ex. Dansbancudden, Vikern, Nora, 10.11 (Rune Persson).

Tabell 1. Uppträdande i Västmanland 1990 av några rovfåglar vars föda i huvudsak utgörs av däggdjur (Alerstam 1982): tornfalk (häckningar samt lokaler med observation under häckningstid); hökuggla (antal ex. fördelade på föråret resp. efteråret); kattuggla (konstaterade häckningar); hornuggla (konstaterade häckningar); jorduggla (observationer).

Kommun	Tornfalk	Hökuggla		Kattuggla	Hornuggla	Jorduggla
		jan.-juni	juli-dec.			
Sa	-	-	-	1	-	20
Vä	2	5	2	3	2	7
Ha	-	-	-	2	-	2
Su	2	7	5	7	6	9
Kö	1	3	-	2	2	1
Lj	2	-	-	-	1	8
Ar	-	-	-	-	-	-
Ll	4	6	1	-	8	8
Ör	-	-	-	-	-	-
No	-	1	1	-	-	1
Hä	-	-	2	-	-	1
Lj	-	-	-	-	-	-
Sk	-	-	1	1	-	-
Fa	2	2	-	-	1	-
Nb	-	2	-	-	-	2
Summa	13	26	12	16	20	59

Hä: 1 ex. Grythyttan 27.9 (Gunde Persson). **Småfläckig sumphöna** *Porzana porzana* (301 ex., 13 ex.)

Nio observationer är ungefär samma antal som de senaste åren. Pilgrimsfalken är observerad 14 år av 15 sedan 1976.

Vaktel *Coturnix coturnix* (-, 17 ex.)

Spelande vaktlar delområdesvis:

Sa: Fläckebo 2.
Vä: Västerås-Barkarö 2, Rytterne 1, Haraker 1.
Su: Ramnäs 3.
Lj: Linde 1, Näsby 1, Ramsberg 2.

Tretton spelande är ett normalt antal för arten, som varierar mycket mellan åren.

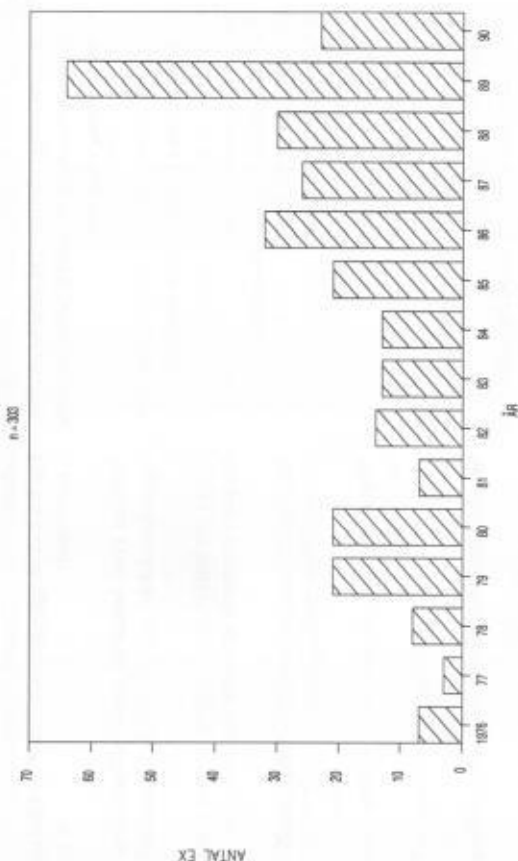
Korvkarr *Crex crex* (-, 23 ex.)

Spelande fåglar delområdesvis:

Sa: Västerfärnebo 4, Fläckebo 6, Kila 3, Kumla 1.
Vä: Skultuna 1.
Su: Ramnäs 2.
Kö: Kolsva 1.

Trots att årets antal bara är en fjärdedel av fjolårets rekordnotering, är det högre än vad som varit normalt under 1980-talet, se FYV 21:69. Ovanligt få fåglar är rapporterade från Sala.

KORNKNARR

Figur 4. Kornknarrs antalsmässiga uppträdande i Västmanland 1976-90.

Lj: Ramsberg 1, Linde 2,
No: Järnboås 1.
Fa: Västanfors 1.

Den kalla och regniga försommaren gav det lägsta antalet spelande knarrar sedan 1985. Se tabell 2 och figur 4.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Häckningar och lokaler med fynd under häckningsstid (inom parentes) delområdesvis:

Sa: Kila (1), Sala (1), Fläckebo (1), Västerfärnebo (1).
Su: Ramnäs (1).
Lj: Linde (1).
Hä: Hällefors (1).

På salalokalen (Lergroparna) huserar tre par, annars rör det sig om ett par/ex. per lokal.

Endast en rapporterad häckning av tornfalk gjordes 1990, men på ytterligare 12 lokaler sågs fåglar under häckningsstid. Tornfalken uppvisar mycket stora variationer antalsmässigt mellan åren. Foto: Tero Niemi.

Årets antal, 7 lokaler, följer den vikande trenden som kunnat märkas under flera år, se *FtV* 21:70.

Trana *Grus grus*

Några större flockar (minst 50 ex.):

Sa: 100 ex. Saladamm, Sala, 2,4 (Stig Öhman), 65 ex. Hällby, Västerfärnebo, 2,5 (Åke Berg), 55 ex. Näs, Fläckebo, 8,7 (Peter Lundberg), 100 ex. samma lokal 26,8 (Åke Berg), 136 ex. samma lokal 30,9 (Markus Rehnberg), 259 ex. Gorgen, Västerfärnebo, 4,10 (Thore Lindberg), 200 ex. samma lokal 6,10 (Thore Lindberg).
Su: 60 ex. Lisjö ångar, Sura, 14,4 (Hans-Erik Lundqvist), 98 ex. samma lokal 25,4 (Kim Roger Lill).

Lj: 300 ex. Österhammarsjön, Fellingbro, 31,8 (Sven-Olof Eriksson).

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Ingen häckning rapporterad 1990. Enstaka par torde dock häcka årligen i Mälaren.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Tidigt vårfynd:

Sa: 1 ex. Hedbo, Västerfärnebo, 10,3 (Håkan Johansson).

Tofsvipa *Vanelus vanellus*

Stor höstansamling:

Lj: som mest under hösten noterade 440 ex. Sjömosjön, Fellingbro, 24,10 (Sven-Olof Eriksson).

De västmanländska viporna flyttar mot övervintringsområdena i juni-augusti (adults) respektive i augusti-september (juvenila). Flockarna under senhösten, som består endast av juvenila fåglar, torde komma från nordligare häckningsområden.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Vä: 1 juv. ex. Asköviken 4-5,9 (Tomas Nilsson m.fl.) samt 26 och 29,9 (Pentti J. Tatti).

Årligen görs något fynd, dock främst i juli.

Brushane *Philomachus pugnax*

Större ansamlingar (minst 50 ex.):

Sa: 60 ex. Sörsalbo, Västerfärnebo, 13,5 (Karl-Gunnar Källebrink).

Vä: 55 ex. Askövikens 6.5 (Pentti J. Tatti m.fl.).
 Den extremt låga vårflyden medförde att över-
 svämningarna uteblev. Året får betecknas som
 ett av de sämsta någonsin.

Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Sa: 2 vårfynd på 2 lokaler.
 Vä: 4 vårfynd på 1 lokal. 14 höstfynd på 1 lokal.
 Su: 1 höstfynd på 1 lokal.
 Kö: 1 höstfynd på 1 lokal.
 Li: 7 vårfynd på 6 lokaler.
 No: 1 höstfynd på 1 lokal.
 Fa: 1 höstfynd på 1 lokal.

Vid två lokaler observerades flera fåglar:

Vä: under perioden 15.9-21.10 rapporterades
 den i varierande antal vid Askövikens med
 som mest 8 ex. 5.10 (Håkan Johansson).
 Fa: 3 ex. Backgårdskärret, Västamfors, 23.9
 (Leif Lejdelin).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Sa: 1-2 ex. spel Vrenninge, Fläckebo, 2-10.5
 samt 1 ex. 25.5 (Karl-Gunnar Källebrink
 m.fl.). 1 ex. sågs samma lokal 20.5 (Åke
 Berg). 1 ex. spel Nötmyran, Västerfärnebo,
 9.5 (Hans-Erik Lundqvist).
 Vä: 1 ex. Askövikens 9.9 (Pentti J. Tatti).
 Hä: 1 ex. kyrkogården, Grythyttan, 3.10
 (Gunde Persson).

Fynden vid Vrenninge är intressanta, bl.a.
 genom fågeln som stöttes den 20.5. Dock ge-
 nomfördes ingen kontroll under sommaren så
 eventuell häckning kan ej bekräftas.

Rödspov *Limosa limosa*

Sa: 1 ex. spel Rörbosjön, Fläckebo, 6.5 (Kris-
 ter Ekman). 1 ex. Fläcksjön, Fläckebo, 6.5
 (Börje Wennerström m.fl.).

Su: 1 ex. Gnien, Rammäs, 23.4 (Ingeborg Lin-
 dell).
 Li: 1 ex. Söringarna, Linde, 21-22.4 (Roland
 Johansson).

Bara tre fynd bekräftar artens tillbakagång i
 rapportområdet.

Roskarl *Arenaria interpres*

Ar: 1 ex. Nyckelgrundet, Hjälmaren, 28-29.7
 (Arne Eklöv m.fl.).

Några fynd görs årligen, dock är fynd i maj
 vanligast.

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Kö: 1 ex. Cementattippen, Köping, 23.6 (Kurt
 Lindström).

Labbe *Stercorarius parasiticus*

Vä: 1 ex. Askövikens 13.5 (Per Magnusson
 m.fl.). 2 ex. Granfjärden, Ångsö, 18.7 (Bjar-
 ne Eriksson).
 Su: 1 ex. Gnien, Rammäs, 6.5 (Raif Lundmark).

Arten är numera en så gott som årlig gäst.
 Vårfynden dominerar, vilket med all sannolik-
 het kan hänföras till den kraftigare ornitologis-
 ka verksamheten på våren.

Dvärgmåns *Larus minutus*

Vä: 1 ad. ex. Askövikens 18.6 (Bo Kumlin, Rolf
 Kumlin). 3 juv. ex. Kvicksund, Rytterne, 9.8
 (Leif Carlsson).
 Su: 1 juv. ex. Sörsjön, Sura, 22.8 (Sören Lar-
 son).

Ar: 7 ex. Nyckelgrundet, Hjälmaren, 28.7
 (Mikael Hedman). 2 ad. + 3 juv. ex. samma
 lokal 29.7 (Arne Eklöv m.fl.).

Något vårfynd samt höstfynd i Mälaren är helt
 i stil med tidigare år. Ansamlingen vid Nyckel-
 grundet är dock individmässigt lägre än tidiga-
 re år.

Vittrut *Larus hyperboreus* (4,1)

Hä: 1 juv. ex. Hedgårdarna, Hällefors, 13-15.4
 (Max Widman m.fl.)*.

Femte fyndet i Västmanland. De tidigare fyn-
 den är gjorda i februari, mars, april respektive
 oktober.

Havstrut *Larus marinus*

Häckning:
 Kö: 1 par Hungershall, Munktorp (Per Lindh,
 Göran Pettersson).

Häckning konstateras så gott som årligen i
 Mälaren.

Skrävtärna *Sterna caspia*

Ansamlingar:

Ar: 15 ex. Nyckelgrundet, Arboga, 29.7 (Arne
 Eklöv m.fl.).

Detta var den största ansamlingen som inrap-
 porterats. Övriga fynd utgörs bara av enstaka
 fåglar vid fem lokaler.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Häckningar:

Sa: 28 par Fläcksjön, Fläckebo (Karl-Gunnar
 Källebrink). 4 par Rörbosjön, Fläckebo
 (Karl-Gunnar Källebrink).

Vä: 2 par Hällsjön, Haraker (Thore Lindberg).
 Su: 1 par Gnien, Rammäs (Sören Larsson). 1 par
 Västersjön, Sura (Sören Larsson).

Totalt 36 par i Västmanland 1990. Inget häck-
 ningsförsök kunde upptäckas vid Askövikens,
 vilket är första gången sedan etableringen där
 1942 (Avelin 1942).

Turturduva *Streptopelia turtur* (37, 1)

Kö: 1 ex. Bällsta, Odensvi, ca 10.10-2.11 (Per
 Lindh m.fl.).

Endast ett fynd 1990 vilket samtidigt var det
 tredje novembertyndet i rapportområdet.

Berguv *Bubo bubo*

Vä: 1 par häckade Gryttippen, Skerike, där
 bl.a. 2 ad. + 3 juv. ex. sågs 24.6 (Pentti J.
 Tatti).

Su: 1 ex. Ursjön, Sura, 12.4 (Anders Frohm). 1
 ex. i trakten av Virsbo, Rammäs, 3.11 (Len-
 nart Karlsson).

Li: 1 ex. Morskogsjön, Ramsberg, 4.5 (Tho-
 mas Ewerlid, Magnus Köpman). 1 ex. Frövi-
 fors, Näsby, 6.9 (gm Kjell Jansson). 1 ex. Lia/
 Hinseberg, Frövi, Näsby, 14.10 (gm Mats
 Andersson). 1 ex. Frövifors, Näsby, 10.11
 (Åke Johansson). 1 skadat ex. Vedevåg,
 Linde, 17.11 (notis i Bergslagsposten). 1 ex.
 Frövifors, Näsby, pr.11 (gm Bo Dahlström).

No: 1-2 ex. öster om Norasjön, Nora, 15.2-14.3
 (Roland Thuvander m.fl.). 1 ex. Rådstuga-
 tan, Nora, 9.10 (Lisbeth Uhr). 1 ex. Järnboås
 hösten (Kjell Store).

Hä: rapporterad från tre lokaler.
 Lj: 1 dött ringmärkt ex. Bångbro 6.1 (gm Jan-
 Erik Malmstigen).

En konstaterad häckning och 13 övriga obser-
 vationer motsvarar medeltalet för de senaste
 fem åren.

Fjälluggla *Nyctea scandiaca* (24,1)

Kö: 1 ad. hona Møjjea, Munktorp, 20.11
 (Mikael Hedman).

normalt för Västmanland, Antalet häckningar varierar stort mellan åren, t.ex. 1988 (ca 200 häckningar) och 1989 (4).

Jorduggla *Asio flammeus*

Jordugglan har observerats under en längre tid på våren på följande platser: Gnien, Rammäs, och Sörbyjön, Fellingsbro. Ca 60 observerade jordugglor under ett år är det högsta antalet hittills. Se tabell 1.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Häckningar och troliga häckningar:

Ha: 2 ad. + 1 juv. ex. Strömsholms kanal vid Lustigkulla, Hallstahammar (Stefan Johansson m.fl.).

Kö: 1 ad. ex. + 1 pull. Hedströmmen vid Kolsva -20.7 (Lillebror Hammarström).

Nö: 1 par Järleån, Nora (Juhani Vuorinen).

Hä: 1 par Svartälven vid Hammarn, Grythyttan (Gunde Persson m.fl.).

Antal övriga observationer kommunvis:

Vä: 2
Ha: 3
Kö: 9
Lj: 4
Ör: 1
Nö: 4
Fa: 2

De senaste milda vintrarna har gjort att 1990 var det i särklass bästa året för kungsfiskaren under de senaste femton åren.

Blätare *Merops apiaster* (1,1)

Kö: 1 ex. sträck Malmön, Köping, 22.7 (Jens B. Bruun)*.

Andra fyndet i Västmanland, det första gjordes 1987 i Hallstahammar.

Hökugglan dyker upp med jämna mellanrum ofta utan att det resulterar i häckningar. Så blev det 1990, men drygt 40 fåglar observerades i rapportområdet. Foto: Per Magnusson.

Fjällugglan har observerats med 1-2 ex. per år de senaste fyra åren, dessförinnan sågs arten mer sporadiskt.

Hökuggla *Surnia ulula*

Ingen häckning rapporterad under året, men många rapporter finns från före häckningstiden. Även hösten 1989 observerades ovanligt många hökugglor i Västmanland. Se tabell 1.

Slaguggla *Strix uralensis*

Häckningar:

Sa: fem lyckade och en misslyckad häckning i Möklinta (Karl-Gunnar Källebrink, Stig Öhman).

Övrig observation utanför häckningslokaler:
Hä: 1 ex. Sirsjöberget, Hällefors, ul.7 (N.

Gråspett *Picus canus*

Su: 1 ex. rop Usträngsbo, Rammäs, 16.12 (Sören Larsson).

Antalet rapporterade fåglar minskar. Årets enda fågel är det lägsta antalet sedan mitten av 1970-talet.

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*

Fa: 1 hane Backgården, Västanfors, 3.5 (Arne Karlsson, Eero Kauramäki). 1 ex. reningsverket, Västanfors, 12.5 (Bo Persson).

Nb: 1 ringmärkt hona Högfors, Karbenning, 26.3 (Torbjörn Jansson).

Ännu ses enstaka exemplar i norra delen av rapportområdet. För andra året i rad föreligger inga rapporter från inäsoområdets västmanlandsdelen.

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Tio häckningar konstaterade i Västmanland 1990. En mer rättvisande bild av antalet häckningar och artens utbredning i rapportområdet är antalet lokaler där den rapporterats under häckningstid.

Antal lokaler kommunvis:

Sa: 5
Vä: 24
Ha: 2
Su: 10
Kö: 2
Ku: 1
Lj: 13
Ör: 1
Nö: 8
Hä: 1
Fa: 3
Nb: 2

Summa 72 lokaler är något mer än normalt för slutet av 1980-talet.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Sa: 1 hane + 2 honor Finnbo, Sala, 6.1-30.4 (Stig Öhman). 1 hane + 1 hona Gorgen, Möklinta, 13.4 (Tommy Abrahamsson). 1 hona Finnbo, Sala, 18.11 (Stig Öhman).
 Vä: 1 ex. Nygård, Skultuna, 25.8 (Lars Dahlberg).
 Su: 1 ex. Lysmossen, Rammås, 21.10 (Lennart Karlsson).
 Kö: 1 hane Solbacken, Kolsva, 19.5 (Tomas Eriksson). 1 ex. Ersmossen, Kolsva, 8.10 (Lillebror Hammarström).
 No: 1 hane Fingerboda, Nora, 21.10 (Anders Carlberg). 1 ex. Uvbergsdalen, Järnboås, hösten (Kjell Store). 1 ex. Lindesby, Järnboås, hösten (Kjell Store).
 Hä: 1 ex. Loxhöjden, Hällefors, 12.10 (Inge-Mar Jansson). 1 hane Norra Svensken, Hällefors, 11.10 (Torgel Simensen). 1 hane söder om Hällefors 20.11 (Gunde Persson).
 Nb: 1 hane Hönsgården, Karbenning, 14.10 (Torbjörn Jansson).

Ingen häckning rapporterad sedan 1987 då tre häckningar rapporterades. Antalet ströfynd är det högsta sedan 1987.

Trädläarka *Lullula arborea*

Rapporterad under häckningstid enligt följande:

Sa: som mest 6 ex. Lånsta, Kila, 20.3-3.7 (Kristen Ekman).
 Vä: 3 ex. Gunsta, Romfartuna, 18.3 (Pentti J. Tatti).

Endast rapporterad från två lokaler i östra delarna av Västmanland. Är detta dålig rapportering eller en drastisk minskning av arten?

De senaste årens milda vintrar har gynnat kungsfskaren, vilket ledde till två säkra häckningar och ytterligare två fynd under häckningstid 1990. Fyndbilden i övrigt är den bästa för arten på femton år. Foto: Tero Niemi.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Vinterfynd (0,1):

Vä: 1 ex. Askövikens 10-18.2 (Hans-Olof Hellkvist m.fl.).

Första vinterfyndet i Västmanland. Tidigare finns dock en uppgift om en övervintrande svala av okänd art vid Karmanisbo, Hed, 1909 (Sahlén 1909).

Större piprlärka *Anthus novaeseelandiae* (0,1)

Hä: 1 ex. Finnhult, Grythyttan, 17-18.9 (Tomas Carlsson m.fl.)*.

Första fyndet i Västmanland.

Skärppiplärka *Anthus spinoletta*

Lj: 1 ex. Vagnshäll, Väringen, Näsby, 23.4 (Erik Jansson). 1-4 ex. samma lokal vid 10 olika tillfällen 4.9-1.10 (Erik Jansson).

Normalt uppträdande för arten, dock är endast fem tidigare värfynd noterade.

Citronläarka *Motacilla citreola* (0,1)

Kö: 1 hane Cementatippen, Köping, 7.6-ul.7 (Göran Pettersson, Nils-Erik Wallin m.fl.)**.

Fågeln sågs mata i ett bo med fem ungar som ringmärktes som hybrid mellan gulärla och citronärla 24.6 (Karl-Gunnar Källbrink). Den 13 och 22.7 sågs på samma lokal fyra juvenila hybrider, men dessa var dock omärkta Oens B. Bruun).

I sådana här situationer med flera tätt häckande gulärlor och en fågel av annan art inblandad är det givetvis vanskligt att avgöra vem som häckar med vem. Någon adult citronärla sågs dock aldrig på lokalen, varför blandäkten-

skap är det mest sannolika. Observationerna kan tyda på att citronärlan aningens matat i "fel bo" där honan redan var parad med en gulärla och/eller att citronärlan helt enkelt hunnit med att "medverka" i två häckningar.

Första fyndet i Västmanland.

Försärla *Motacilla cinerea*

Häckningar:

Fa: 1 par Semla, Västanfors (Arne Karlsson, Leif Lejdelin). 1 par Rudgruvan, Västanfors (Arne Karlsson).

Övriga observationer:

Su: 1 ex. Lisjö, Sura, 18.3 (Kim Roger Lill, Jan Pettersson).

Kö: 1 hane Munktorp 28.8 (Mikael Hedman).
 Lj: 1 hane Stensta, Fellingsbro, 31.3-12.4 (Erik Jansson m.fl.). 1 hane Kärrbohammar, Fellingsbro, 6.4 (Mikael Hake). 1 ex. Hammarbacken, Linde, me.5 (Folke Vennberg).

Hä: 1-2 ex. Grythyttan ul.5 (gm Tomas Carlsson).

Sk: 1 hona Nyhammar, Hed, 5.9 (Lillebror Hammarström, Mikael Hedman).

Fa: 1 hane Semla, Västanfors, 8 och 16.9 (Arne Karlsson).

Rekordmånga fynd samt de fjärde och femte häckningarna i rapportområdet.

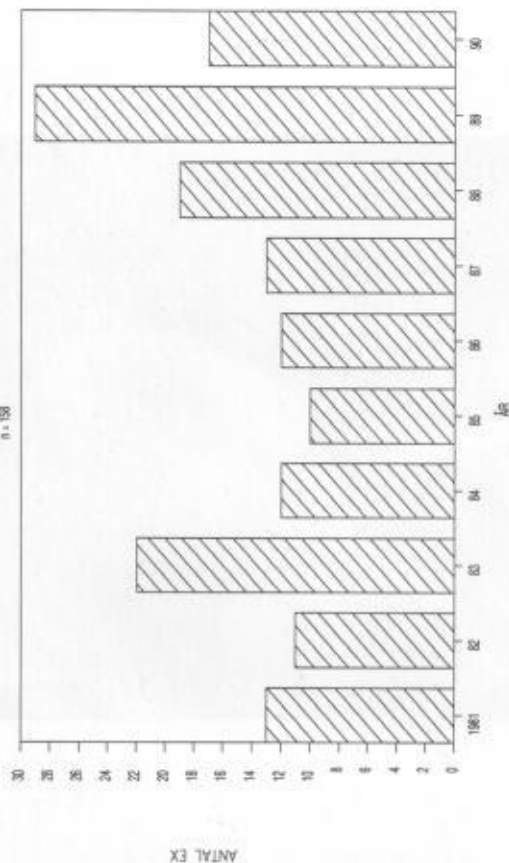
Sädesärla *Motacilla alba*

Fynd av rasen *M. a. yarellii* (4 ex., 2 ex.):

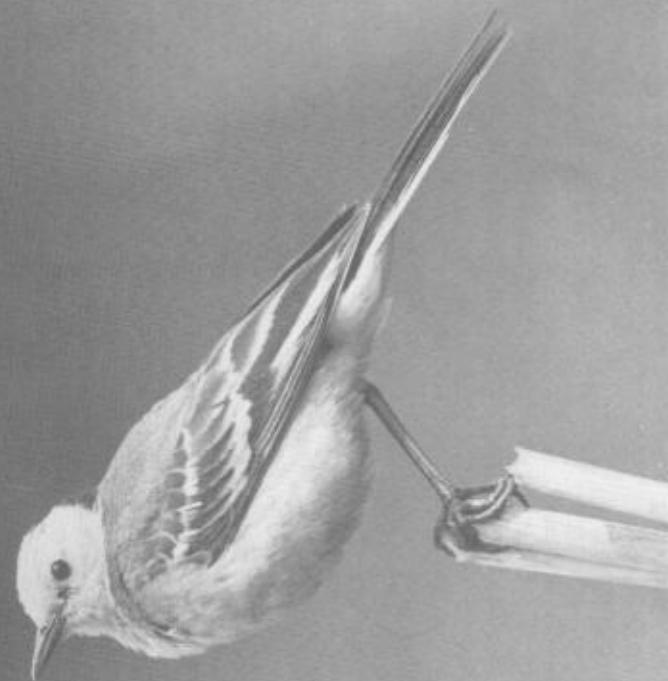
Kö: 1 hona hamnen, Köping, 7.6 (Göran Pettersson)*. 1 hane Furuvägen, Köping, 29.6-4.7 (Arne Eklöv, Kurt Lindström)*.

FLODSANGARE

n. 188

Figur 5. Flodsångarens uppträdande i Västmanland 1981-90.

På Cementatippen i Köping uppträdde en citronarblehane från början av juni till slutet av juli. Den matade i ett bo med ungar som ringmärktes som hybrid mellan citronarbla och gulara. Foto: Tero Niemi.

Strömstare *Cinculus cinculus*

Häckningar:

- No: 1 juv. ex. Järle kvarn, Nora, 9,6 (Juhanu Vuorinen).
 Hä: 1 par med 5 ungar Svarälven, Hällefors, 13,5 (Max Widman m.fl.).
 Fa: 1 par Semla, Västanfors (Leif Lejdellin m.fl.).

Tre inrapporterade häckningar är normalt för Västmanland.

Blåhake *Luscinia svecica*

Vår- och sommarfynd:

- Su: 1 ex. Lidsjövik, Sura, 27,7 (Sören Larsson).

- Li: 1 hane elljusspåret, Lindesberg, Linde, 14,5 (Mats Andersson). 1 ex. Hagaberg, Näsby, 4,6, 6,6 och 9,6 (Petter Jansson, Jan-Erik Malmstigen). 1 hane + 1 hona samma lokal 21,7 (Thomas Ewerlid, Jan-Erik Malmstigen).

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

- Vä: 2 hanar Björnövågen, Västerås, 29,4 (Per Magnusson).

- Su: 1 ex. Sura bruk 24,4 (Yngve Petterson).
 Fa: 1 hane Åvestbo, Västanfors, 7,5 (Arne Karlsson). 1-2 hanar Fagersta bruk 7,5-6,6 (Leif Lejdellin m.fl.).
 Nb: 1 hane Norberg 2-25,6 (Torbjörn Jansson).

Ingen häckning rapporterad kanske beroende på artens tillhåll inom svaråtkomliga industriområden.

Svarthakad buskqvätta *Saxicola torquata* (2,1)

- Li: 1 hane Sörängarna, Linde, 5,6 (Mats Andersson)*.

Ringtrast *Turdus torquatus* (, 9-10 ex.)

- Kö: 1 hane Ekorrvågen, Köping, 18,10 och 30,10 (gm Arne Eklöv).

- Li: 1 hane Morskogsjön, Ramsberg, 7,4 (Mikael Hake). 1 hane Fellingsbro 10,4 (Thomas Ewerlid). 1 ex. Rabostan, Näsby, 7,5 (Thomas Haraldsson).

- No: 1 ex. Dalviksvågen, Nora, 20,10 (O. Karlsson).

- Hä: 3-4 ex. Björskogsnäs, Grythyttan, 2,5 (Tomas Carlsson). 1 ex. samma lokal 6,5 (Tomas Carlsson, Ingemar Jansson).

Trots få fynd ett normalt år med tanke på det stabila höjtrycksvärdet som rådde under artens sträckperiod.

Bägge aprilfåglaorna i Lindesbergs kommun är de tidigast iaktagna ringtrastarna någonsin i Västmanland.

Flodsångare *Locustella fluviatilis* (185 ex., 17 ex.)

- Sa: 8 ex. 18,5-19,6.

- Su: 1 ex. Magsjön, Sura, 12,5-17,6 (Sören Larsson m.fl.). 1 ex. Snickarbacken, Sura, 15,7 (Ingrid Åkerberg).

- Kö: 1 ex. Cementatippen, Köping, 9,6 (Nils-Erik Wallin). 1 ex. Valsta, Odensvi, 10-13,6 (Göran Petterson m.fl.).

- Li: 1 ex. Hagaberg, Näsby, 31,5-9,6 (Andreas Sandberg m.fl.). 1 ex. Rabostan, Näsby, 3,6 (Sven-Olof Eriksson).

Tabell 2. Uppräkande i Västmanland 1990 av några insektätande fågelarter som i huvudsak uppehåller sig i högörtvegetation (Alerstam 1982). För samtliga arter avses antal revirfåvande hannar.

Kommun	Kornknarr	Flodsångare	Busksångare	Kärrsångare	Trastsångare
Sa	14	8	2	8	-
Vä	1	-	-	14	14
Ha	-	-	-	2	1
Su	2	2	-	7	1
Kö	1	2	-	4	1
Ku	-	-	-	-	1
Ar	-	-	-	-	1
Lj	3	2	1	8	1
Ör	-	-	-	-	-
No	1	-	-	3	-
Hä	-	-	-	2	-
Lj	-	-	-	-	-
Sk	-	-	-	-	-
Fa	1	2	-	-	-
Nb	-	1	1	8	-
Summa	23	17	4	56	19

Under året hördes 17 sjungande flodsångare, vilket är i nivå med medeltalet för den senaste tioårsperioden. Den 12 maj hördes en flodsångare i Sura, vilket är det tidigaste fynddatum hittills i Västmanland. Foto: Tero Niemi.

Fa: 1 ex. Hedkärra, Västanfors, 31.5-3.6 (Bo Persson). 1 ex. Svartberget, Västanfors, 10.6 (Bo Persson).
Nb: 1 ex. Noren vid Klackberg, Norberg, 27.6 och 4.7 (Torbjörn Jansson).

Årssumman 17 fåglar är över genomsnittet (16) för den senaste tioårsperioden, se figur 5, dock ej i nivå med fjolårets rekordnotering på 29 ex. Se tabell 2. I Västerås kommun var det första året sedan 1972 som arten ej observerades. I Fagersta kommun gjordes tredje resp. fjärde fynden. Surahammarfågeln den 12.5 är tillsammans med en fågel vid Hullberget, Fläckebo, 18.5 1990 (Karl-Gunnar Källebrink) de tidigaste någonsin i Västmanland.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* (23 ex., 4 ex.)

Sa: 1 ex. Näs, Fläckebo, 4-15.6 (Yngve Hare-

land m.fl.). 1 ex. Sand, Västerfärnebo, 11.6 (Karl-Gunnar Källebrink).
Li: 1 ex. Österhammarssjön, Fellingsbro, 27-28.6 (Sven Larsson).
Nb: 1 ex. Noren vid Klackberg, Norberg, 13-29.6 (Torbjörn Jansson, Leif Lejdelin).

Fyra fåglar är i nivå med 1988, se tabell 2. Arten är inte årsvis i landskapet men 20 av 27 fåglar är sedda under den senaste tioårsperioden med hela 6 ex. 1989. Fjärde fyndet i Lindesbergs kommun och det första i Norbergs.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris* (minst 535 ex., 58 ex.)

Sa: 8 ex. 29.5-30.6.
Vä: 14 ex. 17.5-18.6.
Ha: 1 ex. Mölntorp, Säby, 23-28.5 (Ulf Carlsson). 1 ex. Skanssjön, Hallstahammar, 12.6 (Stefan Johansson).

Su: 7 ex. 6-25.6.

Kö: 4 ex. 5-25.6.

Li: 8 ex. 4-19.6.

No: 1 ex. Knapptorp, Viker, 5.5 (Anders Carlberg). 1 ex. Norra Ås, Nora, 5.6 (Anders Carlberg). 1 ex. S om Lerkesån, Nora, 29.6 (Lisbeth Uhr).

Hä: 1 ex. kyrkogården, Grythyttan, 6-8.6 (Gunde Persson). 1 ex. Sandnäsuddan, Grythyttan, 16.6 (Gunde Persson).

Nb: 8 ex. 6-20.6.

Höstfynd i samband med ringmärkningsverksamhet:

Su: 1 ex. fångades Ljusövikens, Sura, 29.7 (Sören Larsson). 1 ex. ringmärkt samma lokal 18.8 (Göran Pettersson m.fl.).

Årssumman 57 individer, därav två höstfåglar, är lägre än de två närmast föregående åren (1988: 87 ex.; 1989: 77 ex.) men klart över

övriga år på 1980-talet (medeltal 1980-87: 35 ex.). Se tabell 2.

1 är anlände de flesta kärrsångarna i slutet av första juniveckan, vilket är ungefär tio dagar senare än normalt (runt 25 maj). Desto mer unik blir då fågeln i Viker (5 maj) som var nästan två veckor tidigare än föregående förstadatum i Västmanland (18.5 1987).

De åtta individerna i Norbergs kommun fördubblade det tidigare totalantalet där, vilket gör att årets fynd förstärker bilden av artens östliga utbredning i landskapet.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* (176 ex., minst 19 ex.)

Vä: 13 ex. Askövikens 6.5-30.6 (Thomas Pettersson m.fl.). 1 ex. Askholmsberget, Ryttersne, 3.6 (Thomas Pettersson).
Ha: 1 ex. Freden vid Unäs, Säby, 31.5-13.6 (Stefan Johansson m.fl.).

Su: 1 ex. Gnien, Ramnäs, 27.5 (Sören Larsson).
 Kå: 1 ex. Sjöboda, Munktorp, 3.7 (Per Lindh, Göran Pettersson).

Ku: 1 ex. Barkarö, Kungs-Barkarö, 2.7 (Göran Pettersson).

Lå: 1 ex. Råsvälen vid Storå, Linde, 30.5-3.6 (Jan-Erik Malmstigen m.fl.) och 30.6 (Ola Almkvist).

Minst 19 individer gör 1990 till det näst bästa året någonsin, bäst hittills är 1988 med 24 ex. och högt över snittet för 1980-talet (12.5 ex./år 1980-89). Se tabell 2. Askövikens 13 ex. är även det över snittet för 1980-talet (7.4 ex./år). Minst fem fåglar utanför Askövikens är normalt och likaså att observationsdatumerna utanför Askövikens är betydligt senare. Medianobservationsdatum för Askövikens är 17 maj (1976-90). Motsvarande tid för övriga Västmanland är 26 maj. Liknande värden finns från Kvismaren i Närke för åren 1983-84: 18 maj för gamla hanar och 21 juni för fjolårshanar (Bensch 1985). Förklaringen till dessa tidskillnader kan ges i att äldre hanar redan är etablerade på lokalen sedan tidigare och återvänder dit direkt mot att fjolårshanarna söker ett lämpligt häckningsområde (Dennis Hasselquist, muntl.). Att trastsångarna idag är etablerade i Askövikens råder det ingen tvekan om.

För övrigt var kungsörnsfyndet det första i kommunen.

Höksångare *Sylvia nisoria* (7 ex., 1 ex.)

Hå: 1 ad. ex. Hällefors 10.9 (Max Widman).

Åttonde fyndet i Västmanland och det första i Hällefors kommun.

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* (7 ex., 1 ex.)

Nb: 1 ex. Klackberg, Norberg, 12-26.6 (Torbjörn Jansson, Leif Lejdelin).

Åttonde fyndet i Västmanland och det första i Norbergs kommun.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Sommarfynd (99 ex., 10 ex.):

Normal fyndbild med ensamma fåglar som sågs vid endast ett tillfälle. Två fynd kan dock nämnas:

Lå: 2 ex. öster om Råsvälen, Linde, 26.6 (Andreas Sandberg, Lennart Sandberg). 2 ex. vid fiskodlingen vid Råsvälen, Linde, 6.7 (Andreas Sandberg).

Årets första fynd härrör från Surahammars kommun och gäller en rastande fågel vid Gnien, Ramnäs, 24.2 (Sören Larsson). En för västmanländska förhållanden extremt tidig fågel, se även under lövsångare.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Liksom hos gransångaren gjordes ett extremt tidigt fynd även av denna art:

Hå: 1 ex. Grythyttan 1.4 (Lars Jansson).

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* (164 ex., 15 ex.)

Sa: 1 ex. Finnbo, Sala, 21.5-11.6 (Krister Ekman, Stig Öhman). 1 par samma lokal 21.5 (Krister Ekman). 1 hane Finnbo-Frösbo, Sala, 21.5 och 17.6 (Krister Ekman). 1 hane Storjusen, Möklinta, 24.5 (Tommy Abrahamsson). 4 hanar Näsmyrn, Fläckebo, 4.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 ex. Sättra Brunn, Kåla, 14.6 (Karl-Gunnar Källebrink). 1 hane samma lokal 18.6 (Thore Lindberg).

Su: 1 ex. Ulvramen, Ramnäs, 3.6 (Jan Österberg). 1 ex. Åskbäcken, Ramnäs, 23.6 (Sören Larsson).

Kå: 1 ex. sydost Billingsbo, Västra Skedvi, 7.6 och 10.6 (Lennart Sandberg, Jan-Erik Malmstigen).

No: 1 ex. Älvhyttan, Viken, 7.6 (Roland Thuvander).

Hå: 1 ad. hane Nittälven vid Römyren, Hjulsjö, 2.6 (Thomas Carlsson m.fl.).

Nb: 1 ex. Livsdal, Norberg, 15.6 (Torbjörn Jansson).

För 1980-talet en normal fyndbild med en koncentration till Sala kommun där bl.a. Näsmyrn och området Finnbo-Frösbo är pålitliga lokaler.

Första året sedan 1981 som arten saknas i Lindsbergs kommun. Tredje fyndet i Norbergs kommun.

Skägges *Panurus biarmicus* (ca 149 ex., -)

Sa: 2 ex. Gussjön, Fläckebo, 28.10 (Krister Ekman).

Vå: 2 ex. Sävholmen, Västerås-Barkarö, 20.9 (Thomas Pettersson). 1 ex. Holmaviken, Västerås-Barkarö, 4.11 (Hans-Olof Hellkvist). Betr. Askövikens, se nedan!

Ku: 20-25 ex. Barkarö, Kungs-Barkarö, 29.9 (Börje Wennerström). Samma antal under november månad (Börje Wennerström m.fl.).

Ar: minst 10 ex. Findlaviken, Arboga, 13.4 (Magnus Hellström).

Lå: 5 ex. Sjömosjön, Fellingsbro, 4.11 (Sven-Olof Eriksson).

En fullkomlig explosion har skett i Askövikens där arten sågs under årets alla månader utom i februari. En antalsuppskattning är svår att göra men bl.a. har följande rapporterats: "hörs ständigt" den 13 oktober (Hans-Olof Hellkvist); "hundratals" den 21 oktober (Per Magnusson). I Askövikens sydvästra del ringmärktes 105 ex. under tiden 14.9-15.11 (Per Magnusson m.fl.).

Andra fyndet i Sala kommun, det första i Kungsörs resp. Lindsbergs kommuner samt det tredje fyndet i Arboga kommun.

Pungmes *Remiz pendulatus* (1, -)

Vå: ett ofullständigt fjolårsbo Holm, Västerås-Barkarö, 10.3 (Markus Reinberg). Minst en

hane och en hona Pattbacken, Västerås-Barkarö, 16.4-10.6 (Hans-Olof Hellkvist m.fl.).

3 ex. samma lokal 13.5 (Håkan Johansson).

Två bon på samma lokal med påbörjad häckning varav det ena övergavs i slutet av maj (Hans-Olof Hellkvist). Den 14.6 matade en hona i det andra boet men häckningsresultatet är okänt. 1 hane med påbörjat bo Strömsundet, Västerås-Barkarö, 12.6 som övergavs i slutet av samma månad (Thomas Pettersson). 1 ex. Åskbäcken vid Askövikens 29.5 (Thomas Pettersson). 1 hane öster om Källskär, Västerås-Barkarö, 10.6 (Per Magnusson). 1 ex. Kviksund, Rytterne, 18.10 (Stefan Johansson, Thomas Norrman).

Hå: 1 ex. Billingen, Kolbäck, 18.4 (Mikael Hedman).

Kå: en häckning med 5 flygga ungar Södra Cementatippen, Köping (Göran Pettersson m.fl.). 1 hane med påbörjat bo vallen, Malmön, Köping, 15.5 (Kurt Lindström), dock övergivet 3.6 (Göran Pettersson). 1 par (hanen ringmärkt) med färdigbyggt bo Södra Cementatippen, Köping, 30.5 (Per Lindh, Göran Pettersson), dock övergivet 4.6 (Göran Pettersson). 1 ex. Malmön, Köping, 31.7 (Jens B. Bruun).

Ku: fem påbörjade bon av 1 ev. 2 hanar. Fyra av bona var ofullständiga och det femte färdigbyggt med fem ägg lagda, men övergavs redan i april (Börje Wennerström).

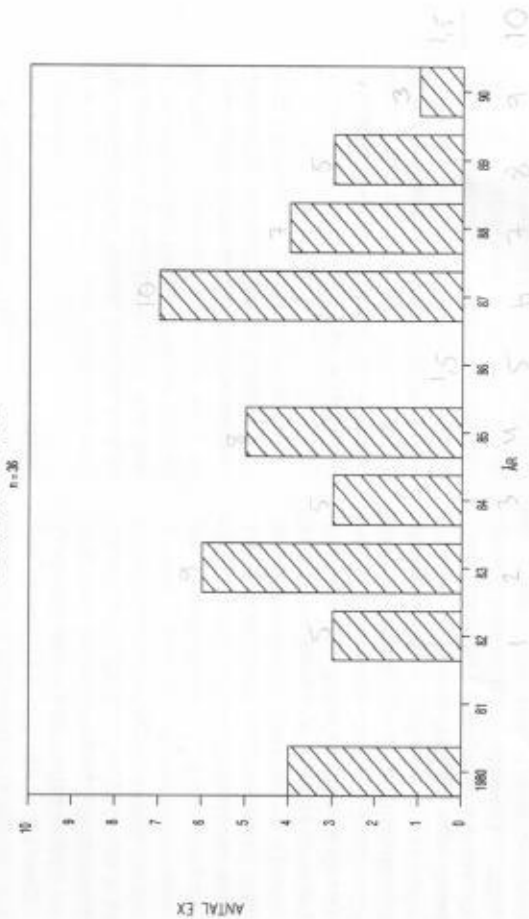
Utän tvekan den mest remarkabla händelsen i den västmanländska fågelvärlden under 1990. Efter den första iakttagelsen i december 1989 (bofynd i Askövikens) och fjolårsboet i mars 1990 (se ovan) så slog arten till med som minst 6 hanar, 3 honor och ytterligare 3 ex. Dessutom en lyckad häckning med fem flygga ungar.

Sommarflylling *Ortolus oriolus* (76 ex., 1 ex.)

Vå: 1 ex. Ekeholm, Västerås-Barkarö, 9.6 (Hans-Olof Hellkvist).

En fågel är under medel för 1980-talet (3.5 ex./år), men inget ovanligt då antalet under samma period pendlat mellan 0 och 7, se figur 6.

SOMMARGYLING

Figur 6. Sommarflyngens upprådande i Västmanland 1980-90.

Räka *Corvus frugilegus*

Sommarfynd (35 ex., 4 ex.):

Vä: 4 ad. ex. Näsby, Dingtuna, 1.7 (Thomas Pettersson).

Normal fyndbild för 1980-talet, se FIV 19:79.

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Fynd under häckningstid:

Su: 1 ex. St. Gottricken, Ramnäs, 9.6 (Lennart Karlsson).

Hä: 1 ex. Knuthöjdsmossen, Hällefors, 23.6 (Åke Pettersson).

Endast två fynd under häckningstid kan tyckas lågt, men är att vänta då vi befinner oss i ytterkanten av artens utbredningsområde (SOF

Snöskicka *Carduelis hornemannii* (244 ex., 42 ex.)

Vä: 1 hane KVV, Lundby, 12.3 (Daniel Green).

Ha: 2 hanar Lagårdssjön, Kolbäck, 28.1 (Mikael Hedman), 2-3 ex. Amsta, Kolbäck, 19-20.2 (Stefan Johansson m.fl.).

Su: 1 ex. Dammgatan, Virsbo, januari (Inge Larsson), 10 ex. Stentjärnen, Ramnäs, 4.2 (Sören Larsson), 8 ex. Sörby, Ramnäs, 17.2 (Sören Larsson), 1 ex. Gnien, Ramnäs, 18.2 (Sören Larsson), 1 ex. Åliden, Ramnäs, 3.3 (Raif Lundmark), 2 ex. Bovallen, Sura, 3.3 (Raif Lundmark).

Kö: 2 ad. hanar Malmön, Köping, 12.10 (Uens B. Bruun).

Li: 7 hanar + 2 honor Österhammarsjön, Fellingsbro, 19.2 (Uens B. Bruun).

Hä: 2 ex. Grythyttan 3.2 (Lars Jansson), 2-3 ex. Hällefors 26.12 (Carl-Ivan Carlsson, Tomas Carlsson).

42 ex. under 1990 är det näst bästa året någonsin, endast överträffat av 1986 (103 ex.). Dessutom är arten årligen iakttagen sedan 1985. Andra fyndet i Hallstahammars kommun.

Bändelkorsnåb *Loxia leucoptera* (116 ex., 40-42 ex.)

Sa: 12 ex. mot sydväst Sätra Brunn, Fläckebo, 4.8 (Karl-Gunnar Källebrink), 7 ex. mot söder Sala 8.8 (Karl-Gunnar Källebrink), 5 ex. Sätra Brunn, Fläckebo, 18.8 (Karl-Gunnar Källebrink), 2 ex. mot sydväst Sala 23.8 (Karl-Gunnar Källebrink).

Vä: 1 ex. Askövikens 25.8 (Hans-Olof Hellkvist).

Su: 1 ex. sträck Usträngsbo, Ramnäs, 29.7 (Sören Larsson).

Kö: 3 honor Malmön, Köping, 22.8 (Mikael Hedman), 1 hane samma lokal 24.8 (Liljebror Hammarström).

No: 6-8 ex. L. Mon, Nora, 28.9 (Staffan Åkeby).

Hä: 2 ex. mot söder Högborn, Grythyttan, 13.9 (Tomas Carlsson).

Årssumman 1990 är den högsta hittills. Tidigare bästa år var 1979 med 27 ex. Genomgående för alla är att de östra delarna av Västmanland dominerar fyndbilderna, totalt 87 % av alla i rapportområdet iaktagna bändelkorsnåbbar. Fjärde fyndet i Nora kommun.

Tallbit *Pinicola enucleator* (-, 123 ex.)

Sa: 1 ex. Ringvalla, Kila, 25.1 (Tommy Abrahamsson), 10 ex. Låmossen, Västerfärnebo, 3.11 (Erik Andersson), 10 ex. Högbo, Möklinta, 4.11 (Krisler Ekman), 1 ex. Kronmossen, Västerfärnebo, 17.11 (Erik Andersson). Vä: 4 ex. Slagårda, Lillhärad, 1.1 (Hans-Olof Hellkvist m.fl.), 5 ex. Steneborg, Västerås-Barkarö, 2.1 (Hans Larsson), 6 ex. Norra Gryta, Skerike, 2.1 (Pentti J. Tatti), 2 ex. Hökåsen, Hubbo, 4.1 (Mikael Hedman), 5 ex. samma lokal 8.2 (Mikael Hedman), 11 ex. Svand, Haraker, 21.1 (Håkan Johansson), 3 ex. Hökåsen, Hubbo, 19.11 (Mikael Hedman).

Su: 1 ex. Ursjön, Sura, 9.12 (Sören Larsson), 6 ex. Husmossen, Ramnäs, 30.12 (Lennart Eriksson), 1 ex. St. Brotorp, Sura, 30.12 (gm Sören Larsson).

Kö: 1 ex. Lärsäter, Odensvi, 10.3 (Liljebror Hammarström), 5 ex. Tåkten, Odensvi, 11.3 (Liljebror Hammarström).

Ku: 4 ex. Jägaråsen, Kungs-Barkarö, 1.1 (Börje Wennerström), 3 ex. samma lokal 7.1 (Börje Wennerström).

Li: 1 ex. Hagabergsliden, Lindesberg, Linde, 13.1 (Mats Andersson), Ca 12 ex. Jägershus, Fellingsbro, 6.2 (Olle Häggström), 4 ex. Råsvälen, Linde, 11.3 (Nils Leisby).

No: 2 ex. Älvhyttan, Vikar, 24.2 (Roland Thuvander).

Hä: 5 ex. Grythyttan 13.1 (gm Tomas Carlsson), 1 ex. Bredsjö, Hjulsjö, 21.1 (Tomas Carlsson), 1 ex. Hällefors 27.1 (Tomas Carlsson), 12 ex. Saxhyttan, Grythyttan, 28.1 (Yngve Hareland).

Fa: 6 ex. Kvarnbäcken, Västeråla, 18.11 (Arne Karlsson).

1989 var ett stort invasionsår för talbåt, vilket fick efterdyningar även 1990 med 85 fynd under vintern/våren. Viss rörelse på arten kunde också noteras under hösten. Foto: Tero Niemi.

Summan 85 ex. under vintern/våren är entydlig återspeglning från föregående hösts stora uppträdande (280 ex.). Höstsumman på 38 ex. visar också på nya invasionsrörelser.

Videsparv *Emberiza rustica* (81 ex., 6 ex.)

Sa: 1 hane Öster Vrenninge, Fläckebo, 17.5 (Kim Roger Lill).

Su: 1 juv. ex. ringmärktes Lisjöviken, Sura, 18.8 (Göran Pettersson m.fl.). 1 ex. rastade samma lokal 25.8 (Sören Larsson). 1 ex. samma lokal 9.9 (Sören Larsson).

Kö: 1 honfårgat ex. energiskogen, Malmön, Köping, 4.10 (Mikael Hedman, Göran Pettersson).

Li: 1 ex. ringmärktes Finnåkerssjön, Fellingsbro, 9.8 (Sven Larsson).

Höstsumman 5 ex. är normal för Västmanland. Endast ett vårfynd visar dock att en etablering

Carlsson, T. 1991. *Fåglar i Hällefors kommun 1989 och 1990*. Stencil.

Larsson, S. 1991. Fågellivet i Surahammars kommun 1990. *Naturklubbnytt* 3[2]: 6-21.

Larsson-McCann, S. 1990 - ännu ett extremt väderår. *Väder och vatten*. SMHI.

Lindström, Å. 1987. Breeding nomadism and site tenacity in the Brambling *Fringilla montifringilla*. *Ornis Fennica* 64: 50-56.

Löf, P. 1959. Svarthakedopping i Västmanland. *Fauna och flora* 54: 223-224.

Nilsson, L. 1976. Internationellt betydelsefulla rast- och övervintringslokaler för andfåglar i södra Sverige. *Vår Fågelvärld* 35: 130-136.

Pettersson, Th. 1990. Västmanländska lokaler av internationell betydelse för svanar, gäss och änder *Anatidae*. *Fåglar i Västmanland* 21: 95-102.

Sahlén, S. 1909. Öfvervintrande flyttfåglar. *Fauna och flora* 4: 150.

SOF. 1990. *Sveriges fåglar*. 2:a uppl. Stockholm.

Sundevall, C.J. 1856-62, 1885-86. *Svenska fåglarna*. Stockholm.

Uhr, L. 1991. Fågelrapport för 1990 - Nora kommun. I: Nora Biologiska Förening. *Årsrapport 1990*: 13-17.

Blåhake *Luscinia svecica*

Fa: 1 ex. Bastmora, Västansfors, 22.5 1989 (Leif Lejdelin).

Kompletteringar och rättelser till tidigare årsrapporter

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

Li: 1 ex. Käfalla, Fellingsbro, 12-15.6 1987 (Bo Dahlström).

Fynd som av SOF:s raritetskommitté ej godkänts för publicering

Gräsiska *Carduelis flammea rostrata*
Li: 1 ex. Lindesberg 24.1 1990.

Thomas Pettersson, Härnevigatan 3 A, 723 41 Västerås

Mats Andersson, Hagabergsgliden 4, 711 31 Lindesberg

Karl-Gunnar Källebrink, Dragmansbo 1228, 190 70 Fjärthundra

Tommy Lennartsson, Stiernhielmsgatan 15 A, 753 33 Uppsala

Göran Pettersson, Åsgränd 2, c/o Jovic, 731 30 Köping

Roland Thuvander, Christinelundsvägen 27, 713 30 Nora

Manusstopp
för
Fåglar i Västmanland
1/92
15 januari